

Modül (öneri) No	145
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Hüsn-ü Zan
Modül (Alt Konu)	Kardeşler Arasındaki Hüsn-ü Zan
Amaçlar	- Mümin kardeşlerimizi eksiklerine ve noksanlarına rağmen sevebileceğimizi fark eder. - Hüsnüzanın hayatı lezzetlendiren bir emel, suizan ve yeisin ise hayatın katili olduğunu kavrar.
Süre	40 dakika
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Slogan Yazma: Konunun özünü yansıtan, akılda kalıcı ve kısa etkili cümlelerin üretilmesidir. Metindeki "muhabbet fedailiği" ve "güzel gör, güzel bak" düsturlarını akılda kalıcı hale getirmek amaçlanır. Tereyağı-Ekmek: Bir soru üzerine önce bireysel fikir üretilmesi, sonra bu fikirlerin grupta tartışılıp sınıfa sunulmasıdır. Kardeşler arasındaki tenkit meselelerinden korunma yollarını pratik bir çözüm sürecine dönüştürmek amaçlanır.
Materyal ve Teknoloji	Kalem, Kâğıt, Kronometre
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Giriş Ders, metindeki "<i>Güzel gör, hem güzel bak. Tâ güzel düşünmeli</i>" vecizesiyle açılır. Üstad'ın Molla Abdullah ile olan muhaveresi üzerinden; birini hayalimizdeki kusursuz haliyle değil olduğu gibi (hakikî şahsiyetiyle) sevmenin değeri üzerinde durulur. Etkinlik-1 Slogan Yazma Etkinliği Üçlü gruplar oluşturulur. Gruplardan, metindeki "muhabbet fedailiği" ve "kusurâtı gizlemek" temalarını en iyi özetleyen veciz cümleler üretmeleri istenir. On dakikalık süre içinde en etkili ve metnin ruhuna en uygun sloganları üreten grubun çalışmaları tahtada sergilenir. Etkinlik-2 Tereyağı-Ekmek Uygulaması Öğrencilere şu soru yöneltir: "<i>Mümin kardeşlerimiz arasında tenkit ve suizanna sebep olabilecek meselelerden kendimizi metindeki ölçülerle nasıl koruyabiliriz?</i>"

	• Bireysel Aşama (Tereyağı): Her öğrenci birkaç dakika boyunca bu soruya metindeki "kusuru örtmek, ıslahına çalışmak" düsturları çerçevesinde şahsi çözüm fikirleri üretir. • Grup Aşaması (Ekmek): Öğrenciler bireysel fikirlerini grupları içinde tartışarak ortak bir "uhuvvet (kardeşlik) koruma planı" oluştururlar. • Sunum: Gruplar ulaştıkları sonuçları sınıfa sunarak kardeşini fena gördüğünde terk etmek yerine uhuvveti kuvvetlendirmenin yollarını açıklarlar.
Ölçme ve Değerlendirme	İlke Çıkarma Öğrencilerden, metindeki "<i>Asıl hüner, kardeşini fena gördüğü vakit onu terketmek değil belki daha ziyade uhuvvetini kuvvetleştirip ıslahına çalışmaktır</i>" düsturundan hareketle arkadaş ortamında yaşanabilecek bir anlaşmazlıkta uygulayacakları iki adet "Hüsnüzan Prensibi" yazmaları istenir.
İlişkili Metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ Güzel gör, hem güzel bak; tâ güzel düşünmeli. Güzel bil, hem güzel düşün; tâ lezzet hayatı bulmalı. Hayat içinde hayattır hüsn-ü zanda emeli. Sû-i zanla yeistir, saadet muharribi, hem de hayatın katili. (Sözler, s.795, Yeni Asya Neşriyat, Eylül-2024) *** Aziz, Sıddık Kardeşlerim! Bugün, büyük ve merhum kardeşim Molla Abdullah ile Hazret-i Ziyaeddin hakkındaki malûmunuz muhavereyi tahattur ettim. Sonra sizi düşündüm. Kalben dedim: Eğer perde-i gayb açılrsa, bu sebatsız zamanda böyle sebat gösteren ve bu yakıcı, ateşli hallerden sarsılmayan bu samimî dindarlar ve ciddî Müslümanlar, eğer her biri bir velî, hatta bir kutub görünse, benim nazarımda şimdi verdiğim ehemmiyeti ve alâkayı pek az ziyadeleştirecek ve eğer birer âmî ve adi görünse, şimdi verdiğim kıymeti hiç noksan etmeyecek diye karar verdim. Çünkü böyle pek ağır şerâit altında iman kurtarmak hizmeti, her şeyin fevkindedir. Şahsî makamlar ve hüsn-ü zanların ilâve ettikleri meziyetler, böyle dağdağalı, sarsıntılı hallerde hüsn-ü zanlarını kırmakla muhabbetleri azalır ve meziyet sahibi dahi onların nazarlarında mevkiini muhafaza etmek için tasannua ve tekellüfe ve sıkıntılı vakara mecburiyet hisseder. İşte hadsiz şükür olsun ki, bizler böyle soğuk tekellüflere muhtaç olmuyoruz. (Şualar, s.338, Yeni Asya Neşriyat, Haziran-2025) ***

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bir zaman, Müslim olmayan bir zat, tarikatten hilâfet almak için bir çare bulmuş ve irşada başlamış. Terbiyesindeki müridleri terakkîye başlarken, birisi keşfen mürşidlerini gayet sukutta görmüş. O zat ise ferasetiyle bildi, o müridine dedi: “İşte beni anladın.” O da dedi: “Madem senin irşadın ile bu makamı buldum, seni bundan sonra daha ziyade başımda tutacağım” diye, Cenab-ı Hakka yalvarmış, o bîçare şeyhini kurtarmış; birden bire terakkî edip, bütün müridlerinden geçmiş, yine onlara mürşid-i hakikî kalmış.

Demek, bazen bir mürid, şeyhinin şeyhi oluyor. Ve asıl hüner, kardeşini fena gördüğü vakit onu terk etmek değil, belki daha ziyade uhuvvetini kuvvetleştirip ıslahına çalışmak, ehl-i sadâkatin şe’nidir.

Münafıklar, böyle vaziyetlerde kardeşlerin tesanüdünü ve birbirine karşı hüsn-ü zanlarını bozmak için derler: “İşte o kadar ehemmiyet verdiği zatlar; adi, âciz insanlardır.”

Her ne ise, musibette gerçi çok zararımız var, fakat umum âlem-i İslâm’ı alâkadar edecek bir keyfiyet, bir vaziyet olmasından, pek çok ucuz olarak pek büyük kıymeti var. Buna benzer vukua gelen hâdiseler, ya siyaset-i diniye veya başka sebeplerle umum âlem-i İslâm namına olamadılar. (Şualar, s.350-351, Yeni Asya Neşriyat, Haziran-2025)

Sayın Hâkimler!

Bir din âlimi ile görüşmek, onun din hakikatlerine ait kitaplarını okumak ve yazmak ve arkadaşlarının imdadına koşmak üzere dinine ve Kur’ân’ına ve Peygamberine (asm) hizmet etmek, bir mü’minin vazifesi ve hakkı değil midir? Bizi bu hizmet-i diniyeden men eden bir kanun maddesi var mıdır? Bazı cihetlerin zamanımızdaki küfrî ve gayr-i ahlâkî cereyanları tenkit etmesi bir suç mu teşkil ediyor?

Biz, ne siyasetle, ne idare ile asla alâkası olmayan, yalnız dindar, saf halk kitlesiyiz. Bir insana hüsn-ü zan etmek ve kıymet vermek, herkesin şahsî bir kanaatidir. Biz, Bediüzzaman’ı zamanımızın en yüksek din âlimi biliyoruz, din hakikatlerini asla dalkavukluk yapmadan beyan ve ifade eden bir hakikat adamı biliyoruz. Mücahid adını vermekliğimiz, memleketimizi tehdit eden ahlâksızlık ve imansızlık cereyanlarına karşı Kur’ân’ın sarsılmaz hakikatlerine dayanarak giriştiği müdafaa ve hizmet-i diniyesinden dolayıdır.

Din ve vicdan hürriyetinin hükümrân olduğu bir memlekette, vicdanî kanaatlerimizden mes’ul olamayız. Bundan dolayı da kimseye hesap vermeye mecbur değiliz.

(Şualar, s.591, Yeni Asya Neşriyat, Haziran-2025)

[Risale-i Nur Talebelerinden bir kısım kardeşlerimin, benim

	haddimin çok fevkinde hüsn-ü zanlarını ve ifratlarını ta'dil etmek için ihtar edilen bir muhaveredir.] Bundan kırk elli sene evvel büyük kardeşim Molla Abdullah (rahmetullahi aleyh) ile bir muhaveremi hikâye ediyorum: O merhum kardeşim, evliya-i azîmeden olan Hazret-i Ziyâ-eddin'in (ks) has müridi idi. Ehl-i tarikatçe müşşidinin hakkında müfritâne muhabbet ve hüsn-ü zan etse makbul gördükleri için o merhum kardeşim dedi ki: “Hazret-i Ziyaeddin bütün ulûmu biliyor. Kâinata, kutb-u a'zam gibi her şeye ıttılâı var.” Benî, onunla rabt etmek için çok harika makamlarını beyan etti. Ben de o kardeşime dedim ki: “Sen mübalağa ediyorsun. Ben onu görsem, çok meselelerde ilzam edebilirim. Hem sen benim kadar onu hakikî sevmiyorsun; çünkü kâinattaki ulûmları bilir bir kutb-u a'zam suretinde tahayyül ettiğin bir Ziyaeddin'i seversin; yani o ünvan ile bağlîsın, muhabbet edersin. Eğer perde-i gayb açılrsa, hakikati görünse, senin muhabbetin ya zâil olur veyahut dörtten birisine iner. Fakat ben o zat-ı mübareği senin gibi pek ciddi severim, takdir ederim. Çünkü Sünnet-i Seniyye dairesinde, hakikat mesleğinde, ehl-i imana hâlis ve tesirli ve ehemmiyetli bir rehberdir. Şahsî makamı ne olursa olsun, bu hizmeti için ruhumu ona feda ederim. Perde açılrsa ve hakikî makamı görünse, değil geri çekilmek, vazgeçmek, muhabbette noksan olmak; bilâkis daha ziyade hürmet ve takdir ile bağlanacağım. Demek ben hakikî bir Ziyaeddin'i, sen de hayalî bir Ziyaeddin'i seversin.” ^{2HÂŞİYE} Benim o kardeşim insaflı ve müdakkik bir âlim olduğu için benim nokta-i nazarımı kabul edip takdir etti. Ey Risale-i Nur'un Kıymettar Talebeleri ve Benden Daha Bahtiyar ve Fedakâr Kardeşlerim! Şahsiyetim itibarıyla sizin ziyade hüsn-ü zannınız belki size zarar vermez fakat sizin gibi hakikatbin zatlar, vazifeye, hizmete bakıp, o noktada bakmalısınız. Perde açılrsa, benim baştan aşağıya kadar kusurat ile âlûde mahiyetim görünse, bana acıyacaksınız. Sizi kardeşliğimden kaçırmamak, pişman etmemek için şahsiyetime karşı haddimin pek fevkinde tasavvur ettiğiniz makamlara irtibatınızı bağlamayınız. (Kastamonu Lahikası, s.92-93, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2025) ***
--	---

HÂŞİYE: Çünkü sen, muhabbetini ona pek pahalı satıyorsun. Verdiğin fiyatın yüz defa ziyade bir mukabil düşünüyorsun. Halbuki onun hakikî makamının fiyatına en büyük muhabbet de ucuzdur.

Yedinci Sebep: Nev-i insanın yüzde sekseni ehl-i tahkik değildir ki, hakikate nüfuz etsin ve hakikati hakikat tanıyıp kabul etsin. Belki, surete, hüsn-ü zanna binaen, makbul ve mutemed insanlardan işittikleri mesaili takliden kabul ederler. Hatta, kuvvetli bir hakikati zayıf bir adamın elinde zayıf görür; ve kıymetsiz bir meseleyi kıymetli bir adamın elinde görse, kıymetli telâkki eder. İşte, ona binaen, benim gibi zayıf ve kıymetsiz bir bîçarenin elindeki hakaik-ı imaniye ve Kur’âniyenin kıymetini, ekser nâsın nokta-i nazarında düşürmemek için, bilmeceburiye ilân ediyorum ki, ihtiyarımız ve haberimiz olmadan, birisi bizi istihdam ediyor, biz bilmeyerek bizi mühim işlerde çalıştırıyor. Delilimiz de şudur ki: Şuurumuz ve ihtiyarımızdan hariç bir kısım inâyâta ve teshilâta mazhar oluyoruz. Öyleyse, o inayetleri bağırarak ilân etmeye mecburuz.

(Sikke-i Tasdik-i Gaybi, s.262, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2025)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁴

³ Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

⁴ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)